

**Discussion panel 1 «Global Issues: Food Security.
The importance of agriculture in solving global problems of mankind»**

Станом на 21.03.2024 року Україна спільно з Всесвітньою продовольчою програмою ООН опрацьовує нові маршрути для програми Grain from Ukraine, щоб допомогти подолати голод у Газі, Малаві, Демократичній Республіці Конго [5]. Україна продовжує відігравати важливу роль у гарантуванні світової продовольчої безпеки. У 2023 році українські аграрії зібрали великий врожай зернових та олійних культур – понад 70 млн тонн та експортували продукції на майже 22 млрд доларів. Це дуже важливий сигнал для світу, що Україна готова виробляти і доставляти їжу тим, хто її потребує.

Український зерновий коридор показує хороші результати. 90% всієї продукції експортується саме морем. Лише в грудні 2023 Україна експортувала з Одеси 5 мільйонів тон збіжжя, один мільйон – через Дунай і ще один мільйон – транзитом сухопутним коридором через європейських сусідів. Тому роль України в питанні глобальної продовольчої безпеки надзвичайно важлива. Особливо, що стосується експорту зернових до країн Африки та Азії.

Україна є одним із світових лідерів з експорту зернових, олійних культур, соняшникової олії, меду та курятини. І хоча війна спричинила значні зміни в структурі та напрямках експорту української агропродукції, наша держава продовжує експортувати продовольство, роблячи значний внесок у подолання глобальної продовольчої кризи.

Список використаних джерел:

1. Електронний ресурс. URL : <https://brdo.com.ua/news/prodovolcha-nebezpeka-yak-vijna-rosiyi-proti-ukrayiny-zagrozhuye-vsomu-svitu/>
2. Електронний ресурс. URL : <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/top10-krayinimporteriv-ukrayinskoyi-agrarnoyi-produkciyi-pid-chas-viyini.html>
3. Україна представила кроки до досягнення глобальної продовольчої безпеки. Електронний ресурс. URL: <https://agroportal.ua/news/ukraina/ukrajini-predstavila-kroki-do-dosyagnennya-globalnoji-prodovolchoji-bezpeki>
4. Невдовзі експорт морем сягне 30 млн тонн – Шмигаль. Електронний ресурс. URL : <https://landlord.ua/news/nevdovzi-eksport-morem-syagne-30-mln-tonn-shmygal/>
5. Україна та ООН напрацьовують нові маршрути для програми Grain from Ukraine – Зеленський. Електронний ресурс. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/975030.html>

Наталія Лавська,

к.с.г.н., ст.викладач кафедри агрономії

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

**СУЧАСНІ АГРОТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО
БЕЗПЕЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ**

Згідно ст. 50 закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» «Екологічна безпека - це такий стан навколишнього середовища, коли гарантується запобігання погіршення екологічної ситуації та здоров'я людини» [1].

Після появи досліджень щодо погіршення здоров'я через споживання неякісної їжі з надлишковим вмістом хімії, люди вирішили віддавати перевагу екологічно безпечній продукції та виявилися готовими доплачувати премію за її

органічність. Дослідження показали, що понад 40% споживачів готові платити більшу ціну за органічні продукти або навіть за товари, що не завдають шкоди довкіллю. У розвинених країнах світу здоров'я та довголіття нації є пріоритетом розвитку держави, тому щоденному харчуванню людей та якості продукції приділяється значна увага [2].

При виробництві екологічно безпечної продукції заборонено використовувати хімічні препарати для боротьби з бур'янами, шкідниками й хворобами рослин, мінеральні добрива синтетичного походження. Захист рослин здійснюється переважно препаратами натурального походження, а для удобрення ґрунту й рослин використовуються органічні добрива, категорично заборонене використання ГМО.

Ефективним заходом щодо підвищення продуктивності сільськогосподарських культур є обробка їх посівів біологічними препаратами. За внесення біопрепаратів стимулюються процеси росту й розвитку рослин, поліпшується розвиток кореневої системи та зростає врожайність.

Для боротьби зі шкідниками застосовують сівозміни, щоб ґрунт встиг повністю відновитися. Для посіву використовують непротруєне насіння, як добриво використовують вермикомпост, послід від органічних качок і курей, використовують сидерати та торф'яну суміш, яка пройшла сертифікацію в органіці.

Для боротьби з шкідниками та хворобами використовують дозволені в органіці біофунгіцидами й біоінсектицидами. На запилення рослин залучають мобільні вулики - бджоли додають 5-10% урожайності. Біологічні засоби захисту рослин від шкідників і хвороб важлива, невіддільна складова інтегрованої системи захисту в сучасних агроценозах сільськогосподарських культур, а в захищеному ґрунті один з основних засобів захисту овочевих культур упродовж вегетації і як єдиний засіб контролю фітофагів і фітопатогенів в період збирання овочів.

Для позбавлення від бур'янів застосовують боронування, ручне й механічне прополювання, обробіток плоскорізом методом І.Овсінського на глибину 7 см. Відмова від оранки забезпечує економію коштів на паливе та амортизацію техніки. Вирощування без застосування засобів агрохімії викликає масове зростання бур'янів, боротьба з якими проводиться «вичісуванням» ланцюгами.

Майже усі види широко вживаних міндобрив в екологічно безпечному рослинництві використовувати не можна. Важливим джерелом поповнення ґрунту поживними речовинами, за обмеженого виробництва і внесення гною, є вирощування культур на зелені добрива (сидерат). Вони є багатофункціональним агротехнічним заходом землеробства, який позитивно впливає на ґрунт, продуктивність культур та якість продукції. За приорювання 35–40 т/га сидерату в ґрунт потрапляє 150–200 кг азоту, що рівноцінно 30–40 т/га гною. Коефіцієнт використання азоту з сидерату першого року удвічі більший, ніж у гної.

**Discussion panel 1 «Global Issues: Food Security.
The importance of agriculture in solving global problems of mankind»**

Останнім часом фахівці України рекомендують використання соломи та різних видів зеленого добрива в якості удобрення. Внесення соломи разом із зеленим добривом сприяє активізації біологічних процесів у ґрунті, поліпшує забезпечення доступними формами азоту, створює кращі умови для формування врожаю. Використовувати сидерати доцільніше у зоні стабільного забезпечення вологою - на Поліссі, у північному та південно-західному Лісостепу, а також на зрошуваних землях [3].

Органічні методи господарювання покращують стан ґрунту та його родючість без застосування хімічно синтезованих добрив. Боротьба з бур'янами та шкідниками проводиться без застосування токсичних пестицидів, оберігаючи тим самим земельні та водні ресурси від забруднення токсичними сполуками. Обов'язкове застосування сівозмін, підбір оптимального обробітку ґрунту, використання насіння і порід, адаптованих до місцевих умов, і відновлення функціонального біорізноманіття сприяють подальшому зміцненню екологічного балансу та отримання органічної продукції.

В сучасних умовах розвинутого механізованого сільськогосподарського виробництва все більше уваги приділяється економічній доцільності вирощування сільськогосподарських культур та заходам з охорони довкілля. Одним з основних елементів органічного вирощування сільськогосподарських культур є обробіток ґрунту, який визначається різними системами землеробства: безплужною, точною, No-till, Strip-till, розумною. Всі системи землеробства спрямовані на якісний обробіток ґрунту із збереженням навколишнього середовища та підвищенням якості продукції. Якісний основний обробіток і своєчасний передпосівний забезпечують зниження забур'яненості посівів, дружні сходи та кращий ріст і розвиток рослин, що в подальшому позитивно впливає на врожайність культур.

Сучасні інтенсивні системи землеробства мають високе технічне оснащення виробництва, ефективні способи обробітку ґрунту, внесення добрив із розрахунку на запланований врожай, розширене відтворення родючості ґрунту, інтенсивні ґрунтозахисні технології вирощування сільськогосподарських рослин, а також меліоративні заходи. Перераховані заходи є обов'язковими елементами отримання екологічно безпечної продукції.

Аналізуючи розвиток органічного виробництва в Україні та світі можна виділити ряд переваг над іншими технологіями: прозоре виробництво продуктів харчування; відсутність ГМО в продукції; слідів хімічних препаратів; економія коштів аграрія на придбання засобів захисту рослин; економія природних ресурсів; економія фінансових ресурсів людства; біологічний контроль чисельності шкідників за допомогою органічних ЗЗР не завдає шкоди довкіллю

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Електронний ресурс. URL :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

2. Агроновини / Четвер, 26 серпня 2021. [Електронний ресурс]. URL : <http://agro-business.com.ua/agrobusiness/item/22533-nazvani-holovni-rynky-zbutu-ukrainskoi-orhanichnoi-produktsii.html>

3. ШУВАР І.А. Система удобрення ґрунту в органічному агровиробництві. URL : Режим доступу до ресурсу: <http://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/19414-systema-udobrennia-gruntu-v-orhanichnomu-ahrovyrobnytstvi.html>

Сало Інна

д.е.н., с.н.с., головн.н.с.

ННЦ «Інститут аграрної економіки»

СТАН КОН'ЮНКТУРИ ПЛОДОЯГІДНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Зважаючи на структурні зміни економіки України та світу в цілому, підвищення впливу погодних умов на формування загальної пропозиції та внутрішнього попиту плодоягідної продукції, додаткового вивчення потребує вивчення основних показників кон'юнктури садівничого ринку, їх взаємозв'язків з позиції забезпечення раціональності споживання під час війни.

Товарна пропозиція на внутрішньому ринку плодів формується за трьома напрямками: господарствами населення – 20-25%, сільськогосподарськими підприємствами – 15-20% та за рахунок імпортних поставок – 65-70%. Основну масу плодів в Україні виробляють господарства населення – це 78-83% або 1,6-2,0 млн т протягом 2018-2022 рр. [1]. Безперечно вони займають важливе місце в забезпеченні споживчих потреб населення цією продукцією, однак є неконкурентоспроможними порівняно з промисловими підприємствами на зовнішньому ринку. В Україні з виробництва плодів і ягід вирізняються регіональні лідери – Вінницька, Чернівецька, Хмельницька, Львівська області. Разом їх валовий збір у 2022 р. досягнув майже 42 % (834,2 тис. т) загального виробництва країни. Лідером з виробництва плодів і ягід на особу в 2021 р. була Чернівецька область – 289 кг. Спостерігалися досить високі показники у Хмельницькій та Вінницькій областях – 152-166 кг. Найменше вироблялося плодів і ягід з розрахунку на особу в рік у Чернігівській, Сумській, Донецькій, Харківській, Миколаївській та Запорізькій областях – 9-20 кг.

Впродовж 2018-2021 рр. імпортні поставки плодів становили 645-819 тис. т [2]. У 2021 р. на внутрішній ринок найбільше надходило цитрусових – 45% (366 тис.т) та бананів – 40% (328 тис.т). Слід зазначити, що споживачі, як правило, воліють купувати плоди вітчизняного виробництва так як, на їхню думку, вони мають менший вміст залишків хімічних речовин.

Рівень споживання плодів у країні залишається на досить низькому рівні [3]. Оцінка забезпечення внутрішнього попиту на плодівому ринку здійснювалася відносно основного критерію – фізична достатність. Розраховані в динаміці індикатори достатності споживання у довоєнний період та 2023 р. (очікувані дані – під час воєнного стану) для основних продуктів харчування [4].

Так, якщо в 2020 р. за продуктами хліб і хлібопродукти, картопля, овочі і баштанні та олія, яйця спостерігається наближеність до раціональних норм